

Asia: VN/19873/2023

Lausuntopyyntö syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen; työryhmän mietintö

Nykytila

Mitä huomioita teillä on nykytilaa koskien?

Syyteneuvottelu ja tunnustamismenettely ovat jääneet vähälle käytölle.

Tämä johtuu siitä, että Suomen oikeusjärjestelmä korostaa perinteisesti materiaalsen totuuden selvittämisen tärkeyttä.

Siitä aiheutuu järjestelmätasoisia esteitä erilaisten menettelyjen käyttöön ottamiselle. Ne ovat vieraita oikeuskulttuurillemme, vaikka ne voisivat ilmeisesti helpottaa tavoitetta lyhentää käsittelyaikoja.

Keskeiset ehdotukset

Velvollisuus arvioida syyteneuvottelun edellytyksiä

Syyteneuvottelun edellytysten arviointi asettaa painavia vaatimuksia syyttäjien ammattitaidolle. Syytettyjen kohtelun yhdenvertaisuus ja väärinkäytösten poissulkeminen riippuu vanvasti syyttäjän ratkaisusta. Syyttäjäresurssin on oltava riittävä tehtäessä tällaisia ratkaisuja.

Ilmoitukset asianosaisten oikeuksista

-

Syyteneuvottelun kohteena olevat rikokset

Perättömiä tunnustuksia ei voimassa olevan lainsäädännön aikana ole ilmennyt laajemmassa määrin. Käyttöalan laajentaminen saattaa lisätä riskiä huumausainerikosten osalta, kun huumausainerikokset liittyvät tyypillisesti rikollisorganisaatioiden toimintaan.

Yhteisösakosta neuvottelu

-

Liiketoimintakiellosta neuvottelu

-

Rikoshyödyistä neuvottelu, kun se liittyy asianomistajan vahingonkorvausvaatimukseen

Rikoshyödyn menettämisestä neuvottelemisen ei vaikuta ylipäätään tarkoituksenmukaisena.

Syyteneuvottelu muutoksenhakuasteessa

Syyteneuvottelun käytön hyödyt muutoksenhakuasteessa ovat uudistuksen tavoitteiden kannalta vähämerkityksellisiä, kun asiaa on jo käsitelty käräjäoikeudessa. Joissakin tapauksessa mahdollisuutta siihen voidaan pitää perusteltuna. Käräjäoikeus ei näe syytä vastustaa vaihtoehtoa, jossa menettely voitaisiin aloittaa vielä muutoksenhakuasteessa.

Seuraamuskannanottojen informatiivisuus

-

Tunnustamisoikeudenkäynnin määräaika

Määräajan pidentäminen vaikuttaa perustellulta.

Esitutkintalain mukainen tunnustamismenettely

Käräjäoikeus kannattaa tunnustamismenettelyn poistamista. Menettelyvaihtoehtojen vähentäminen saattaa parantaa menettelyn ymmärtämistä ja lisätä sen käyttöä.

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Rikoshyödyistä neuvottelemisen taloudelliset vaikutukset eivät välttämättä ole valtiolle myönteisiä. Oikeuskulttuurimme vaatimukset menettelyn oikeudenmukaisuuden suhteen ovat varsin korkeat.

Millaisia viranomaisvaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Ei ole perusteita odottaa, että esityksellä olisi suurempia viranomaisvaikutuksia.

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Rikishyödyn jääminen rikosten tekijöille on varteenotettava riski, jonka poissulkeminen vaatii riittävän syyttäjäresurssin.

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

Yhdenvertaisuus suhteessa syytettyihin, jotka tunnustavat vastaavat rikokset tavanomaisessa rikosprosessissa, herättää kysymyksiä.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Miten kommentoitte muita toteuttamisvaihtoehtoja (mietinnön jakso 5) ja erillisessä muistiossa esitettyjä ratkaisuvaihtoehtoja? Millaisia vaikutuksia niillä olisi?

-

Onko jokin muu tapa, jolla esityksen tavoitteet voitaisiin toteuttaa?

-

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

-

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

.

-

Palomäki Petteri
Kanta-Hämeen käräjäoikeus